100 LET REPUBLIKY V BŘESTĚ

1938-1947

1938

- *1938-K. všesokolského sletu v Praze se z břestské jednoty zúčastnilo 52 členů; pro obecní kancelář zakoupen zánovní psací stroj; nejpilnějším čtenářem obecní knihovny byl Ant. Ondrouch rol. syn, č. 78, jenž přečetl 64 knih; obecní mrchoviště za rybníkem nestačí, a proto je usneseno je přiměřeně rozšířiti a upraviti;*
- *28. září 1938 - Následkem rozhodnutí mnichovské konference v velmocí byli jsme nuceni odstoupiti pohraniční území, takže se naše republika zmenšila o více než 1/3. Všichni čeští státní i soukromí úředníci, profesoři, učitelé a t.d. uprchli z obsazeného území a nastěhovali se do vnitrozemí. President Beneš byl nucen se svého úřadu vzdáti a odjet do ciziny. Rovněž vláda se vzdala a byla ustavena nová vláda s generálem Syrovým v čele, který byl též pověřen zastupovati presidenta až do nové volby. V listopadu pak byl zvolen jednomyslně presidentem dr. Hácha, dosavadní president Nejvyššího soudu. Těžké, přetěžké chvíle připravil nám Osud, nesmíme však zoufati, nýbrž pracovati ještě usilovněji, abychom i ve zmenšeném území obstáli čestně mezi ostatními národy. Věřím pevně, že obstojíme a že se naplní proroctví Libušino:*

„Náš národ nikdy neskoná, on všechny křivdy slavně překoná“

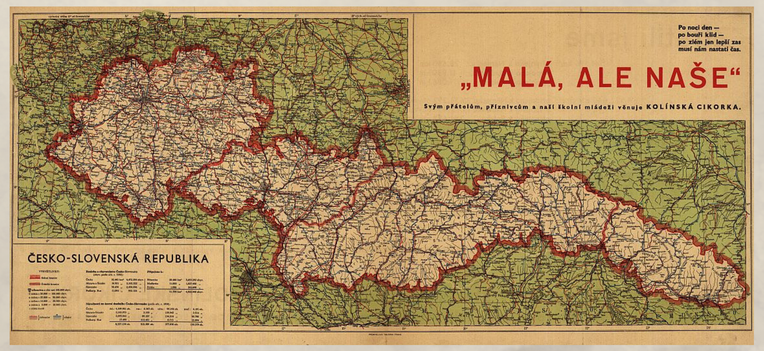

„Mapa ČSR 1938“

- *1939 Tento rok znamená ztrátu nezávislosti Československé republiky. Německo připojilo část bývalé republiky k říši a to Čechy a Moravu a zřídilo z tohoto území Protektorát Čechy a Morava. Slovensko, které v říjnu 1938 dostalo od čsl. Vlády autonomii se od Čech a Moravy odtrhlo a prohlásilo se samostatnou Slovenskou republikou za vedení římskokatolického kněze Tisa a to 13. března 1939.*
- *na zastávce dráhy bylo otevřeno nákladiště kusového zboží, což je pro obec velkou výhodou.*

1940 - Ve všech obcích byly pamětní knihy zapečetěny a odevzdány do Kroměříže,(od 25.11. 1940)odtud se dostaly do Brna a byly vráceny až v únoru 1946. Nikdo tudíž nemohl zapisovat pohnuté události let 1939-1945. Je tudíž velmi nesnadné podati obraz, přesný obraz doby uplynulé, která zajisté patří k nejhorším dobám v dějinách českého národa (zaznamenal kronikář Antonín Gazdoš.)

- zavedeny potravinové lístky na mouku, chléb maso, cukr a tuky, lístkový systém na boty, šaty a uhlí; stovky švestkových stromů po tuhé zimě uschly, zmrzlo hodně zvěře
- veliké rekvizice krav a prasat, proveden soupis vozů, zapečetěny máselnice a šrotovníky, ceny zboží se zvýšily proti září 1939 o 100%

Upozornění.

Na veřejných silnicích a cestách byly umístěny tabulky s nápisy:

Jeďte v pravo! - Rechts fahren!

V několika případech byly tyto tabulky strženy, poškozeny, jinde německé části odtrženy.

Vrchní zemský rada v. König v Kroměříži činí starostu města zodpovědným za odcizení, po případě poškození tabulky a citelné tresty byly by následkem jednání nerozvážného.

Prosíme veškeré obyvatelstvo, by zabraňovalo lehkomyslnému poškozování a ničení veřejných vyhlášek a všeho, čím by dobrá pověst našeho města utrpěti mohla.

MĚSTSKÁ RADA V KROMĚŘÍŽI, dne 28. března 1939.

Starosta: **Jedlička.**

„Od 1. listopadu 1939 zavedena jízda vpravo“ (foto archiv KM)

„Na č.p. 10 vyráběla firma „Pikas“ polévkové koření a konzervované ovoce a zeleninu“ (foto Obec Břest)

- 1941 - soupisy obilí a jeho rekvizice; všechny děti se musí naučit německou hymnu; rozpuštěny sokolské jednoty, majetek zabaven; němečtí vojáci rozprodávají ve městě kořist z dobytých zemí Balkánu; na místo protektora nastoupil R. Heydrich; na školách zrušeno vyučování dějepisu
- 1942 - v okrese se sbírají zvony; od 1. 11. se v noci nesmí svítit na hrobech; odvody dělníků na práci do Německa; po všech obcích se hrají divadla, kina jsou plná, taneční zábavy zastaveny; většina zelí je zničena housenkami; 5.listopadu rozbili Němci dynamitem kroměřížskou synagogu
- 1943 - vysoké ceny zboží- kráva 10 tis. Kč, kůň 20 tis. Kč, 1 kg sádla 600-1000 Kč, 1 kg mouky 20-30 Kč, papuče 400 Kč; bylo slyšet dunění z náletu na Vídeňské Nové Město; zaveden pozdrav zvednutou pravicí ve školách
- 1944 - kursy protiletecké obrany v hasičských sborech a obcích; kuřáci dostávají 25 cigaret týdně; 25.srpna byly svrženy 4 americké bomby na záhumení za stodolami č.p. 28-32, pravděpodobně kvůli zřícenému německému cvičnému letadlu v nedalekém poli, které den předtím pohřbilo při havárii německého vojáka. Krátery až 16 m široké, nikdo nepřišel k úrazu.
- 1945 - od 17.2. do 17.3. bylo zastaveno vyučování ve škole kvůli nebezpečí skvrnitého tyfu; pro ubytování německého vojska byly uvolněny 2 třídy v přízemí, začátkem května zřízen ve škole lazaret

Boje o Břest

- pod hrozbou trestu smrti byla před postupující frontou nařízena pracovní povinnost kopání zákopů pro veškeré mužské civilní obyvatelstvo.
- 5. května nařízen odchod břestských mužů ve věku 16-60 let z obce do okolních vesnic, během těžkých bojů o Břest 6. a 7. května zahynulo 23 příslušníků čs. vojska, jsou pochováni na hřbitově v Hulíně a Kroměříži, další zemřeli na následky zranění v kroměřížské nemocnici. Při bojích zahynul Josef Kvasnička z Drahlova a místní občan Jaromír Zatloukal.
- 1946-při oblevě odstranilo vojsko trhavinami ledové zácpy na Moštěnce; 14.7. projel cestou z Hulína do Olomouce průvod aut s prezidentem Ed. Benešem;
- 1947- v září bylo kvůli pohybu banderovců v okolí ubytováno v obci asi 70 příslušníků Sboru národní bezpečnosti; 4. října pořádala Komunistická strana v hostinci u Popelů veřejnou schůzi, na níž promluvil poslanec NS dr. Alexej Čepička z Kroměříže
- Jednota čsl. Orla čítala 158 členů; tělovýchovné jednotě Sokol přibylo 21 členů na celkový počet 72 mužů a 42 žen;

„Obec byla po bojích vážně poškozena, vyhořely obytné domy i hospodářské budovy“ (foto Miloš Vaníček)

„Žáci Sokola Břest s trenérem Františkem Červinkou v roce 1946“ (foto Bedřich Hrabal)

1938
- byl pro obecní úřad zakoupen „zánovní“ psací stroj
- X. všesokolský slet v Praze

1939
- 1.září začala druhá světová válka

1940
- odstranění busty TGM, která stála před školou
- úředníkům nařízeno předložit doklady o arijském původu; na úřední rozkaz zrušeny na Kroměřížsku chmelnice

1941
- 50. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů

1942
- v Kroměříži zřízena německá škola pro telegrafní pomocnice letectva (lidově „vrtule“)
- léčebný ústav ve městě se mění ve vojenskou německou nemocnici
- konfiskace zvonů z věže kostela

1944
- hudební koncert v Břestě ke 120. výročí narození Bedřicha Smetany

1945
- 7. května osvobození Břestu za II. Světové války
- začátek stavby fotbalového hřiště na konci vesnice
- oslavy 50 let Hospodářské záložny

1946
- zřízen obecní rozhlas - 8 tlampačů
- zřízena stanice SNB na č.p. 7

1947
- spolek Sokol měl 193 členů, uspořádal cvičení v sále a ukázky veřejného cvičení na hřišti

1938 — 1947

Texty psané kurzívou jsou doslovně opsané z kroniky.